СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1

Рік LIV. Ч. 216 Ню Йорк і Джерзі Сіті, субота, 2. падолиста 1946 No. 216. New York and Jersey City, Saturday, November 2, 1946. Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

СПРАВУ СКИТАЛЬЦІВ ПОПИРАЮТЬ ОБИДВІ ГОЛОВНІ ПАРТІЇ

З промов визначних кандидатів Демократичної Партії на уряди губернаторів чи сенаторів, як от Герберта Лімена на сенатора, виходить ясно, що вони є за дальшу міжнародну охорону скитальців і за допущення їх у більшому числі до Злучених Держав. Те саме є і з кандидатами Републиканської Партії. Промовляючи дня 31. жовтня в готелі Волдорф-Асторія в Ню Йорку, републиканський кандидат на сенатора, Ірвінг М. Айвес, домагався негайної акції на допомогу европейським военним біженцям. Часто перериваний оплесками, І. М. Айвес заявив, що Злучені Держави Америки та інші країни повинні розпочати негайну акцію на допомогу скитальцям. Як іде про Злучені Держави, то вони — по думці Айвеса — мають безпосередні засоби і можність конструктивної і позитивної акції під цим оглядом. Під час війни іміграція до Америки була здержана і Айвес пропонує, щоби цілу невикористану квоту призначити тепер для скитальців, без різниці віри і державної приналежности. Він рівночасно пропонував, щоби відповідні стейтові власті провірили та змодернізували існуючий іміграційний закон. Подібної акції Айвес домагався не тільки в стейті Ню Йорк, але й в усіх інших. „Для цеї країни не є новістю підносити голос протесту проти несправедливости в світі" — заявив Ірвінг Айвес.

ВТРАТИЛИ „СХІДНІ КРЕСИ" ТИМЧАСОВО.

Адам Твардовскі, що є міністром заграничних справ т. зв. лондонського польського уряду, заявив кореспондентові польської газети в Лондоні („Дзєннік Польскі"), що „Польща не відступила Советському Союзові своїх східних земель". Казав, що Совети забрали ці землі за згодою Великої Британії та Злучених Держав „проти волі народу та не зважаючи на протести польського уряду". Далі казав, що „польський уряд" не вважає німецьких земель на заході, що їх дістала Польща, „за компезату за землі, що їх тимчасово втратила на сході".

На те, щоб чесно й розумно заявити, що ці східні землі українські та мають належати до України, твердолобі польські політики, очевидно, не годні здобутись.

ВЕРНУВСЯ С. ШУМЕЙКО, ГОЛОВА У. К. К.

Повернув американським військовим літаком з Парижа до Ню Йорку Степан Шумейко, предсідник Українського Конгресового Комітету. В Парижі зложив п. Шумейко Мировій Конференції меморіял про Україну від імени Українського Конгресового Комітету, як теж разом з о. Й. Жаном меморіял від імени Комітету Українців Канади. Звіт про свою місію здасть п. Шумейко на ширших нарадах У. К. Комітету, які будуть скликані в найближчому часі.

ЛИТОВЦІ В ПРЕЗИДЕНТА ТРУМАНА.

Дня 29. жовтня б. р. президент Труман приняв у Білому Домі делегацію Литовсько-Американської Ради. Делегацію згідно з опублікованим комунікатом представив президентові Леонард Сімутіс, президент Ради та редактор литовського щоденника „Дравгас", що виходить в Шікаго. В делегації взяли участь редактори різних литовських часописів та представники з Шікаго, Бостону, Ню Йорку і т. д. Коротке меморандум відчитав президентові д-р Піюс Ґріґаітіс, редактор з Шікаго. Обговорено справу скитальців і дисплаcованих осіб в Німеччині. Президент, покликуючись на свою промову в Асамблеї Обєднаних Держав заявив, що йому скитальча справа глибоко на серці та що він віднесеться до конгресу в справі допущення відповідного числа скитальців до Америки. Президент ще запевнив делегацію, що Адміністрація не змінила свого становища відносно балтійських держав, себто Литви, Латвії та Естонії, не зміняє і не змінить. Як відомо вашингтонський уряд далі визнає ці держави незалежними, як і до війни. Авдієнція тривала 15 мінут. При кінці президент відфотографувався разом з делегацією і дав згоду на те, щоб проголосити, що він обговорював з нею справу скитальців й дисплаcованих осіб, як теж вислухав апелю делегації в справі балтійських держав та віднісся з симпатією як до одної, так і другої справи.

Члени делегації є активні на місцях як члени Демократичної Партії. Був теж один представник литовців-републиканців.

ПОРЯДОК НАРАД О. Д.; МАНУЇЛЬСЬКОМУ ПРЕДВИДЖУЄТЬСЯ ВІЙНА

Загальне Зібрання О. Д. на сесії дня 31-го жовтня прийняло порядок нарад для своїх комітетів. На порядку нарад є 57 справ, між ними: прийняття нових членів; приявність союзницьких військ в неворожих країнах; проект декларації про обовязки держав; проект декларації про основні права людини та свободу; роззброєння; Еспанія; нова Міжнародна Організація для Скитальців (ІРО); організація міжнародної пресової конференції; рівні політичні права для жінок; емблема О. Д.; буджет і т. д.

Кінцевим бесідником на Загальному Зібранні перед ухваленням порядку нарад був представник Советської України Дмитро Мануїльський. Він насамперед обороняв пропозиції Молотова про обмеження зброєнь і вкінці виступив проти знесення, чи обмеження права вета. В одному і другому випадку Мануїльський бачить загрозу третьої світової війни, світову змову проти мирних намагань Советського Союзу, а свободу преси і слова, по думці Мануїльського, інтерпретується як „свободу тих, що підбехтують до війни".

ЗА ЩО ОБВИНУВАЧЕНО В КИЄВІ УКРАЇНСЬКИХ ЄПИСКОПІВ?

„Осерваторе Романо", офіціяльний ватиканський часопис, помістив в числі з 15. жовтня б. р. у перекладі текст акту обвинувачення Советами українських єпископів Галичини. Советська влада заарештувала митрополита Сліпого та єпископів Чарнецького, Будку, Хомишина та Латишевського, закидуючи їм „зрадницьку і коляборацїоналістичну діяльність на користь німецьких окупантів". За советськими джерелами подається, що підчас слідства обвинувачені „визнали себе винними в антисоветській діяльности", що „призналися", що „активно допомагали німецько-фашистським окупантам вивозити українське населення на примусові роботи до Німеччини" та „сприяли доконуванні грабіжницьких актів збоку німецьких окупаційних властей" і т. п. Митрополита Сліпого називається у актах постійно „Сленой". З цього „Осерваторе Романо" вносить, що на чолі прокуратури в Україні поставлено не українця, але росіянина, а теж пише, що „справжній українець ніколи не погодився б підписати такого акту обвинувачення проти греко-католицьких єпископів Західньої України". Крім цього стаття бере в оборону усіх згаданих українських єпископів, доказуючи, що советські обвинувачення протизаконні й неправдиві.

До цього можна б додати, що це обвинувачення та суд, як їх передає „Осерваторе Романо" дуже нагадують інші подібні процеси. Особливо трагічне тут це, що все це получене з чекістами і тортурами та вкінці з смертю, як буває у більшости таких випадків.

З УХВАЛ СОБОРУ УКР. ПРАВ. ЦЕРКВИ.

У Филаделфії відбувся в днях від 25-27 жовтня Семий Собор Української Православної Церкви в Злучених Державах, якої головою є архієп. Іоан Теодорович. Вчасі Собору ухвалено ряд різних резолюцій. В одній з них сказано, що шлях, по якому ступає московський патріярх в Україні іде через руїну Української Автокефальної Православної Церкви та по трупах 34 єпископів та соток священиків. В іншій резолюції сказано, що Американсько - Українська Православна Церква, що є проти усякого гнету, закладає протест проти переслідування Советами Української Греко-Католицької Церкви. В резолюціях поперто ще мирову політику вашингтонського уряду з проханням взяти в оборону і опіку скитальців, зокрема українських, та дати їм нагоду виемігрувати до Америки.

„НЕПОРОЗУМІННЯ" МІЖ ПРЕДСТАВНИКАМИ СОВЄТСЬКОГО СОЮЗУ І УКРАЇНИ.

На сесії О. Д. дня 31-го жовтня представник Советської України Д. Мануїльський заступав думку, щоби справу Еспанії піддати під дискусію Головної Асамблеї. Представник Советського Союзу Вишинський обороняв, натомість, думку, що справу Еспанії вже стільки обговорювалося, що її сміло можна звернути відразу до відповідного комітету. Свої міркування Вишинський закінчив зверненням до Мануїльського, щоб він не обстоював своєї пропозиції Мануїльський хвилину „подумав" і заявив, що коли Америка, Англія і Советський Союз вже під цим оглядом погодились, то він до них прилучується. „Мерсі бієн" — „подякував" Мануїльському Вишинський, бо обидва говорили по французьки.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Вибори в американській демократії

Наближається один з таких днів, що відграють у нашій країні велику ролю. Це день виборів. За кілька днів будемо вибирати одну третину представників до Сенату в Вашінгтоні й усіх представників до Палати Репрезентантів. Як пригадати собі, що по першій світовій війні Сенат відкинув більшістю голосів приналежність Злучених Держав до Ліґи Націй, та застановитись над тими далекосяглими наслідками цього кроку для нашого краю і цілого світа, то зрозуміємо, як важними є і нині наші голоси, якими вибираємо представників до Конгресу в Вашінгтоні. Дуже важним є теж вибір губернаторів у стейтах, чи теж многих інших урядовців, у яких руки передаємо владу, що має бути виконувана для добра загалу і стерегти, щоб вдержувались надалі наші громадянські свободи і наш американський спосіб життя.

Наш часопис не займає у внутрішнім американськім житті якогось чисто партійного, офіціяльного становища. Ми знаємо, що читачі „Свободи" та члени У. Н. Союзу належать до різних краєвих партій. Це є їхнє право, їхній привилей. Та безогляду на це, до якої партії хто з нас не належав би, є певні вимоги, які треба ставити до усіх кандидатів. Наприклад, ці засади, які виложив президент Труман від імені американського народу при отворенні нарад Загальних Зборів Асамблеї Обєднаних Держав, є такими, що відповідають почуванням загалу. Їх визнають обидві головні партії — Демократична і Републиканська. Охорона робітничих інтересів наказує нам слідкувати за суспільною програмою кандидатів. Отже не треба нам вибирати заскорузлого консерватиста, ні теж такого, що вдає ліберала, оборонця робітника, а є прикритим комуністом, що помагає таким способом комуністам лекше зводити робітничий рух на бездоріжжя. Кандидатів треба судити не по словах і промовах, які виголошують, а тільки по ділах, по тім, де вони досі були і що й як робили. Вибирати треба людей характерних, що мають відвагу виступити проти зла в нашому краю, як і деінде, включно з Совєтами.

Є ще одна річ, на яку треба нам усім памятати. Цьогорічним виборам будуть приглядатись представники 50 держав, що прибули до Ню Йорку на наради Асамблеї Обєднаних Держав. Це буде для них усіх, зокрема для представників тоталітарних режимів, добра нагода пізнати Америку ще й з цього боку. Американські вибори давали часто притоку Европі витягати з них такі заключення про Америку, які ніяк не відповідали правді. Правда, наші вибори не будуть такі „славні" як у Совєтах. У нас кандидати не будуть входити такими переможцями, як це буває, наприклад, в царстві Кремля. У нас не буде НКВД, щоб заганяло людей до виборчої урни і там приглядалось, як хто голосує. Тому у нас не буде кандидатів, що будуть вибрані більшістю голосів, що виносить 99% чи 95%. Але зате у нас будуть люди дійсно вибирати! Зате у нас вибори будуть дійсно тайні! Зате у нас нікого по виборах не будуть закликати до якоїсь політичної поліції й допитувати, чому не голосував, чи на кого голосував і евентуально карати і висилати в чужі краї. У нас, назагал, перепавший при виборах буде в серці переконаний, що й його противник, що вийшов з виборів переможно, виконає свій обовязок і послужить добре краєві і суспільству. Тому і він, переможений, поспішить по виборах перший стиснути руку свому противникові й побажати йому щастя у новій праці, на новому становищі. Такий є американський звичай, такою є Америка. Тому вона і такою сильною стала

Завдання українців скитальців

На цю тему пише Ігор Вировий в аргентинській газеті „Перелом":

Ми кинули Рідну Землю не тому, що це було нашим бажанням чи цілю. Ми проти своєї волі опинилися на вигнанні. З безмежної любови до вільного життя відмовляємось від повороту на Рідні Землі, де жде нас насилля і знущання. Однак це не означає, що ми відрікаємось Рідної Землі, народу, рідні й усіх наших найближчих.

Не означає це, що доля їхня є нам чужа та байдужа, але навпаки, тільки в зміні існуючого стану на Рідних Землях бачимо наш одинокий вихід й одиноку можливість повороту до Краю. Щоб це осягнути, час і нам врешті окреслити своє вихідні становище в повних напрямних вказівках, зреалізувати нашу ціль в нашій праці і житті на час скитальщини.

Було б найбільшою нікчемністю критись мов миші по норах, надіваючи різні краски і змовчувати про Рідний Нарід, що смертельно загрожений в свойому існуванні. Надівши „маску" мріяти й плакати... і відказуватись від труднощів та жертв — це те саме, що одобрювати жахливе винищування українського народу, продовжувати муки й страждання рідних батьків, братів, сестер. Ми мусимо в певнім зрозумінні, з ясною метою, з думкою, що належимо до народу найбільш вільнодумного й прогресивного в національно - демократичному розвитку людства, сповняти свої національні обовязки на чужині; потреба часу вимагає від нас:

„Стояти на сторожі глибокої моралі української нації серед емігрантів і чужинців.

— Зазнайомлювати всіх з прогресивною програмою й гаслами українського народу в будівництві вільного життя всіх народів.

— Голосити всім про геройську, безкомпромісову боротьбу українського народу з націстами і про дальші його доцільні змагання.

— Навчати й настроювати чужинців під кутом інтересів українського народу й переконувати всіх про конечність Вільної Української Держави.

— Виробити добру, чесну опінію українця-скитальця на чужині, берегти славу українського народу серед чужинців.

— Памятати про кожне діло й чин, що ним можемо принести поміч як українському народові, так і народам, які споріднюються з нами в спільній боротьбі.

— Не марнувати часу, вдосконалювати себе знанням й підготовляти кадри фахівців, які будуть нам потрібні.

— Бути готовими на тяжке життя, на труднощі й удари, що їх зазнаємо на шляху скитальців, йдучи до повного осягнення цілі.

Зреалізувавши нашу ціль в серці і трудах, будьмо певні, що як ми видержали безкомпромісово німецьку окупацію і прославились в збройних чинах, так ми видержимо до останку цей найтяжчий, але останній етап Визвольної Боротьби.

ЗРОЗУМІВ...

Редактор П. П. Йолес з газети „Нови Сьвят" пише, що Олександер Корнійчук, промовляючи на „словянськім", себто комуністичнім зібранні в Медисон Сквер Ґарден в Ню Йорку, заявив, що всі польсько-українські спори зістали мирно полагоджені. До цього додав ще, що в Україні є так, що хто там „виступає проти Польщі, того за це тяжко карається". Ред. Йолес додає до цього іронічно таке: „Тепер уже розуміємо, за що загнали Совєти 4,000,000 українців до тюрем та на Сибір".